

Forbundet Styrke

Landsmøterapport 2025

folkehjelp.no

Norsk
Folkehjelp

STYRKE

Takk for viktig samarbeid!

Vi ønsker å rette en stor takk til Forbundet Styrke for støtten til Norsk Folkehjelps arbeid i Sør-Sudan, Sør-Afrika og til minehunden Atlas. Det økonomiske bidraget går til våre partnerorganisasjoner og deres arbeid for mer rettferdig fordeling av makt og ressurser.

Våre partnere opplever at rommet for å ytre seg blir stadig mindre og farligere, men de er ikke stille av den grunn. Mange av dem samarbeider tett med fagbevegelsen, og har opplevd både trusler og vold fra arbeidsgivere som motsetter seg fagorganisering.

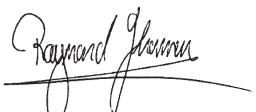
Norsk Folkehjelps overordnede mål i de to landene er å bidra til at partnerorganisasjonene skal øke sin påvirkning overfor myndighetene, både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Når Styrke bidrar med kompetanseheving innenfor HMS-området for ansatte i oljeindustrien i Sør-Sudan, styrker det partnernes muligheter for å bli lyttet til og påvirke for bedre rettigheter. Sør-Afrika er et av de landene i verden med størst ulikhet. Støtten fra forbundet går til å øke

organisasjonenes evne til å stille myndighetene til ansvar og kreve mer åpenhet og tilgang til informasjon, et viktig bidrag for en jevnere makt- og ressursfordeling.

Delegasjoner fra forbundet har besøkt begge landene, og våre partnere retter en stor takk til Styrke som har vist engasjement og vilje til å bli bedre kjent med arbeidet deres. Det betyr mye for Norsk Folkehjelp å ha en samarbeidspartner som Styrke. Forbundets klubber og avdelinger har gjennom året også bidratt med økonomisk støtte til andre deler av vårt arbeid.

Vi takker Styrke for solidariteten, og ser fram til videre samarbeid.

Raymond Johansen
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er en medlemsorganisasjon med 15 000 medlemmer. Vi jobber for en tryggere og mer rettferdig verden. Våre 3200 ansatte i 30 land fjerner livsfarlige miner, verner om liv og helse, bygger demokratiske samfunn og styrker folks evne til å mestre egen hverdag.

Støtten fra Styrke bidrar til varige endringer i folks liv

Norsk Folkehjelp er stiftet av fagbevegelsen, og vi har siden 1939 hatt et tett og godt samarbeid. Flere av LO-forbundene støtter Norsk Folkehjelp økonomisk gjennom langsiktige samarbeidsavtaler, noe som muliggjør et økt politisk påvirkningsarbeid. Dette gjenspeiles også i arbeidet til de ulike forbundenes ambassadørkorps og i engasjementet blant medlemmer og tillitsvalgte.

Vårt overordnede mål for det internasjonale arbeidet er å fremme demokrati, rettferdig fordeling av makt og ressurser, beskyttelse av sivile i konflikt og humanitær nedrustning. Vi konsentrerer innsatsen der behovene er størst, spesielt i regioner som er preget av krig og konflikt.

For å styrke sivilsamfunnene i de landene vi er etablert i, inngår Norsk Folkehjelp partnerskap med lokale medlemsorganisasjoner og foreninger som selv best vet hvordan få til endringer gjennom lokal forankring. Disse organiserer blant andre urfolk, kvinner, småbønder, fagforeninger og andre solidaritetsgrupper. Strategien er at endringer skal komme nedenfra og opp.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp
Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines
Tekst: Henning Skau, Merete Holtan og Norsk Folkehjelp
Foto: Stian Fyen og Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp og fagbevegelsen arbeider til det beste for befolkningen i Sør-Sudan

I samarbeidsavtalen med Norsk Folkehjelp har Forbundet Styrke bidratt med både økonomisk og faglig støtte til partnerorganisasjonene som arbeider for rettigheter for oljearbeiderne, og for å få på plass bærekraftige lokalsamfunn.

Oljeproduksjonen i Sør-Sudan begynte før landet ble selvstendig i 2011. Under president Bashirs administrasjon kontrollert av det islamske regimet til NCP-partiet, var hovedmålet å generere oljeinntekter for å finansiere den hellige krigen mot kristne og ikke-troende i Sør-Sudan.

Etter uavhengigheten skulle det vise seg at oljeproduksjonen – som skulle være en velsignelse for folket i landet – ble en kilde til død og ødeleggelse. Olja bidrar til over 90 prosent av statsinntektene, men miljøforsømmelsene og oljeforurensningen rundt utvinningsområdene går hardt ut over lokalbefolkningen.

Det har vært umulig å følge med på hvor landets oljeinntekter har blitt av. I februar 2024 ble den ene av landets to oljeledninger ødelagt. Men før det hadde landet en daglig oljeproduksjon på ca. 150 000 fat olje. Til tross for de store oljeinntektene, kommer så å si ingenting av dette landets befolkning til gode. Kun sporadiske lønninger til oljearbeidere – og noen få veiprosjekter – er mulig å spore. Det aller meste forsvinner ut av landet.

Havner i private lommer

En ny FN-rapport viser at landet har tjent 23 milliarder USD på oljeeksport siden 2011. Det aller meste har havnet i private lommer. Presidenten har brukt mer penger på sin egen helse og sikkerhet enn på resten av befolkningen.

Dette jobber flere av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner utrettelig for å endre. Ifølge landets petroleumlover skal den oljeproduserende staten og lokalsamfunn få mellom tre og fem prosent av oljeinntektene. Dette har sjelden

Sør-Sudan har store oljeinntekter, men lite av dette kommer befolkningen til gode. Norsk Folkehjelps partnere arbeider for en rettferdig fordeling.

skjedd, men i Melut i Upper Nile State har våre partnere lyktes med å få de tre prosentene av oljeinntektene de har rett på.

Sammen med lokalbefolkningen har de tvunget oljeselskaper til å bidra til lokal utvikling som tilgang til helsetjenester og rent vann. Det jobbes nå videre med å sikre at inntektene kommer lokalbefolkningen til gode. Våre partners prioriteringer er lønninger til lærere, helsetilbud, rent vann, elektrisitet og veier.

Sprer informasjon

De mange oljeselskapene som opererer i Sør-Sudan sysselsetter tusenvis av sørsudanere. Det tas lite hensyn til arbeidsmiljøet, derfor er det svært viktig å gjennomføre oppfriskningskurs i helse, miljø og sikkerhet (HMS) for å øke arbeidernes bevissthet. Gjennom samarbeidet med Styrke har de dratt nytte av norske erfaringer fra bransjen, og fått fremmet sine rettigheter på arbeidsplassen.

Forbundet Styrke støtter partnerorganisasjonen The Civil Society Coalition on Natural Resources (CSCNR) og det tilknyttede forbundet Workers Trade Union of Petroleum and Mining (WTUPM). De jobber for å spre informasjon lokalt og regionalt om petroleumsløvene, rettet mot både befolkningen og beslutningstakerne.

Partnerne tar opp temaer som manglende utbetalinger til oljeproduserende stater, totalt fravær av åpenhet rundt oljeinntektene, de enorme miljøproblemene oljeproduksjonen medfører, og hvordan grasrota kan organisere seg og drive påvirkningsarbeid.

Nyttige HMS-kurs

I september 2024 deltok 49 personer (16 kvinner og 33 menn) fra oljeministeriet og oljeselskapene, samt ansatte i WTUPM og CSCNR, på et tre dagers seminar i HMS i Sør-Sudans hovedstad Juba. Målet var å øke deres kunnskap om rettigheter på arbeidsplassen og styrke evnen til å drive lobbyvirksomhet.

I Sør-Sudans oljeindustri er de teknologiske og miljømessige forholdene for helse og sikkerhet ikke gode nok, noe som gjør de ansatte sårbare ute i oljefeltet. Opplæringen på seminaret ble tilrettelagt av et ekspertteam fra Industri Energi – bestående av Håkon Aasen Bjerkeli, Espen Løken og Amalie Hilde Tofte, og representanter fra CSCNR og Norsk Folkehjelp Sør-Sudan.

Hovedmålet var å dele kunnskaper og erfaringer fra Norge og andre oljeland med medlemmene i WTUPM. Deltakerne fikk bedret sine kunnskaper gjennom forelesninger, gruppediskusjoner, casestudier, plenumsdiskusjoner og praktiske eksempler. Det ble også utviklet strategier for å øke bevisstheten i befolkningen om forholdene i oljebransjen.

Erfaringer å ta med seg videre

HMS er ikke verdsatt av selskapene som nå driver oljeutvinning i Sør-Sudan. Det blir ikke tatt hensyn til arbeidstakernes grunnleggende sosiale rettigheter, og hovedtyngden av fagforeningsmedlemmene er uvitende om sine rettigheter og hvordan de skal kjempe for dem.

Etter tre seminar dager var det tydelig at medlemmene i WTUPM trenger mer kunnskap om HMS og ulike lover og forskrifter som gjelder oljebransjen. Det er også viktig at WTUPM gjennomfører valg av tillitsvalgte i sine underavdelinger, og at det er god kontakt mellom sentrale og lokale ledd.

SØR-SUDAN

Styreform: **Republikk**
Hovedstad: **Juba**
Offisielle språk: **Engelsk (offisielt), arabisk**
Flateinnhold: **644 329 km²**
(Norge: 385 000 km²)
Folketall: **12,7 millioner**
(Norge: 5,6 millioner)
Religion: **Animisme, kristendom og islam**
BNP pr. innbygger (2022): **458 USD**
(Norge: 90 500 USD)
Alder under 14 år: **42 %**
(Norge: 16,3 %)
Fødselsrate: **36,4 per 1000**
(Norge: 12)

South Sudan-Sudan boundary represents January 1, 1956 alignment; final alignment pending negotiations and demarcation.

Forventet levealder: **60,3 år**
(Norge: 83 år)
Rundt 57 % av befolkningen står overfor alvorlig matusikkerhet.

Kilder: CIA – The World Factbook

En sterk fagbevegelse er en forutsetning for å få til bedre HMS-forhold i den sørsudanske oljeindustrien.

Deltakerne kunne melde tilbake at utfordringene nå i dag er lik de utfordringene Norge hadde da vi fant olje tilbake i 1967. Et samstemt krav fra deltakerne er at det må være en forpliktelse å bruke oljerikdommen til alles beste.

Mangelfulle retningslinjer

Med mangelfulle retningslinjer skjer det mange ulykker ute på oljefeltene. Hadde det vært påbudt med hjelm og annen beskyttelse, kunne mange ulykker vært unngått. Også oljeforurensningene er store, og det rammer menneskene som bor og lever av jorda i områdene rundt oljefeltene. Den største utfordringen knyttet til dette er at det ikke får noen konsekvenser når selskapene ikke følger opp og forholder seg til Sør-Sudans oljelov.

David, en av HMS-rådgiverne som deltok på seminaret, ble særlig motivert av å høre om det norske trepartssamarbeidet.

– Det er interessant å høre hvor tett samarbeidet mellom fagforeningene, arbeidsgivere og staten er i Norge, og de kollektive avtalene er noe vi med fordel kunne ta i bruk her, sier han. – Derfor er det viktig at vi fortsetter med kapasitetsbygging og innføring av internasjonale standarder som alle bransjer i Sør-Sudan må forholde seg til og etterleve. For å få til det, er det viktig for oss å få tilgang til den kunnskapen og de erfaringene Styrke har opparbeidet seg.

Sør-Afrika – kampen for egen bolig

Norsk Folkehjelps og Styrkes partnerorganisasjon Abahlali baseMjondola (AbM) – har mer enn 150 000 betalende medlemmer over hele Sør-Afrika. De har som mål å jevne ut forskjellene i landet og sørge for anstendige levevilkår i slumstrøkene.

Å kjempe mot den ekstreme forskjellen mellom fattig og rik i Sør-Afrika er livsfarlig, og slumbeboerorganisasjonen AbM er kanskje den farligste organisasjonen å være tillitsvalgt i. De siste årene har 14 aktivister og tillitsvalgte blitt drept.

Organisasjonen møtte i juni Sør-Afrikas minister for samarbeid og tradisjonelle myndigheter (COGTA) og ministeren for boligpolitikk for å diskutere krav levert i april. Ministeren for bolig forpliktet seg til å bruke én milliard rand (571' NOK) på oppgradering av uformelle bosetninger, og lovet at AbM skulle få delta i prosessen med budsjettfordeling. Hun sa også at hun ville besøke Mpumalanga og Gauteng for å følge opp oppgraderingsarbeidet.

Mens myndighetene i KwaZulu-Natal (KZN) delte ut nye boliger til familier som ble rammet av flommen i 2022, leverte AbM et nytt klagenotat 20. august. De anklaget regjeringen for å ignorere fattige lokalsamfunn i boligprosjektene.

Støtte til kjøp av nytt hus

Da åtte familier på Klipdriftstud gård i Robertson Wine Valley for tre-fire år siden mottok varsel om utkastelse fra boligene sine, henvendte de seg til Norsk Folkehjelps samarbeidspartner TCOE og fagorganisasjonen CSAAWUs Rural Legal Centre (RLC).

Familiene hadde arbeidet og bodd på gården i mellom 15 og 20 år, men da eieren bestemte seg for å selge gården, sto familiene i fare for å miste hjemmene sine. Arbeiderne nektet å flytte ut, og sluttet seg til gårdsarbeidernes fagforening CSAAWU, som senere representerte dem i konflikten med gårdeieren med støtte fra TCOE og menneskerettsorganisasjonen SERI.

CSAAWU gjennomførte flere møter med gårdeieren, og henviste til bestemmelser i lovverket om ulovlig utkastelse. SERI tok saken opp med myndighetene, men uten å komme fram til noen løsning. SERI og CSAAWU måtte derfor finne

Vingårdsarbeiderne har organisert seg og fått gjennomslag for krav som tre ukers betalt ferie og fire måneders fødselspermisjon.

Møte med kvinnelige gårdsarbeidere og Women on farms. Slogordene Amandla! og Awetho! betyr Makt til folket! og er brukt i alle år i den sørafrikanske kampen mot undertrykkelse.

andre alternativer. Etter tre års innsats klarte de å forhandle fram en avtale for å unngå lange og kostbare rettsaker. Etter en rekke møter mellom juli og august 2023 gikk gårdeierne til slutt med på å kjøpe statssubsidierte hus til alle de åtte husstandene.

Støtter kvinnelige gårdsarbeidere

Vår partnerorganisasjon Women on Farms leder en rekke kampanjer for å beskytte gårdsarbeideres helse, rettigheter og tilgang til jord. Gjennom demonstrasjoner, politisk påvirkning og deltagelse i lovgivningsprosesser jobber de særlig for å styrke kvinnelige gårdsarbeideres stilling i Sør-Afrika. De kjemper mot bruken av skadelige sprøytemidler og urettferdig jordfordeling.

Women on Farms holdt innlegg under en stor konferanse 22.–23. august, og bidro til utviklingen av ny lovgivning. Under den nasjonale plattformen for gårdsarbeidere 27. august lovet lederen for landbrukskomiteen å fremme et landbruk som beskytter helse og miljø. De ba om lovgivning for jordfordeling med prioritet til kvinnelige gårdsarbeidere, tilgang til jord og ekspropriasjon, samt stans i utkastelser fra gårder inntil arbeiderne drar nytte av jordfordelingen.

Flyttet inn i nye hus

Med støtte fra Women on Farms (WoF) fikk

vingårdsarbeidere i Longlands skikkelige boliger etter nesten ti års år press fra lokalsamfunnet. 272 familier har nå flyttet inn i sine nye murhus. Videre har KwaDukuza kommune i KwaZulu-Natal gjennom et rettsforlik blitt enig med Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner SERI og Abahlali om å inkludere 310 husstander fra Shefffield-bosettingen i et nytt boligprosjekt.

Avtalen setter strek for nesten fem år med rettsrunder og kontinuerlige trusler om utkastelser for slumbeboerne som holder til i nærheten av et privat område med millionærboliger i Durban.

SØR-AFRIKA

Styreform: Republikk
Hovedstad: Ingen konstitusjonelt fastsatt hovedstad. Pretoria (president/regjering), Cape Town (parlamentet) og Bloemfontein (rettslig)

Flateinnhold: 1 219 090 km²

(Norge: 323 802 km²)

Folketall: 60,4 millioner

(Norge: 5,6 millioner)

Religion: Kristne (86 %), tradisjonelle afrikanske religioner (5,4 %), andre (8,6 %)

Språk: 11 offisielle språk, de tre største er zulu, xhosa og afrikaans
BNP pr. innbygger (2024): 13 600 USD (Norge 90 500 USD)
Aldersstruktur (2025): Under 24 år: 37 % (Norge: 28,2 %).
Forventet levealder: 72 år (Norge: 82 år)

Kilder: CIA – The World Factbook

Solidaritetsarbeidet gir håp

Styrke har i flere år bidratt til Norsk Folkehjelps arbeid i Sør-Afrika. I juni 2023 fikk FLT for første gang mulighet til å møte noen av samarbeidspartnerne, og fikk med egne øyne se at det solidaritetsarbeidet forbundet støtter kan gi håp for tusener i framtida.

I Sør-Afrika lider de ulike næringene under landets mangelfulle handelspolitikk. En million gårdsarbeidere har mistet jobben de siste årene, og stort sett er det bare gruvedriften som går bra, med utvinning av mineraler, diamanter og kull. Men gruvedriften har sine sterke negative sider. Den fører til forurensning som forgifter drikkevannet og lufta, og utarming av jorda som folk lever av.

Hvert sekund av dagen puster barn og voksne inn kullstøv. Det legger seg som en svart film i nesa, i lungene, på klærne. Skyller du opp sokkene dine, ligger det en mørk rand igjen i vasken. På kirkegårdene ligger det folk som har dødd av forurensning – i forurenset jord. For kullet tar liv på dette stedet. De barna som ikke dør, blir syke voksne.

Ungdommen i front

Gruvedriften skaper også store forstyrrelser i bakken slik at det oppstår synkehull som de fattige kommunene ikke har råd til å utbedre. Befolkningen i området blir tvunget til å flytte ut fra hjemmene sine, og får ikke nok hjelp og bidrag til nyetableringer fra myndigheter eller gruveselskaper.

Norsk Folkehjelps partner Macua (Mining Affected Communities United in Action) hjelper folk i kommuner som er berørt av gruvedriften, og jobber med å få spesielt ungdom til å engasjere seg og protestere mot utbyttingen. Macua valgte i juni en ny nasjonal ledelse, overveiende bestående av unge mennesker. Av de 15 medlemmene er bare to over 35 år.

Protesterer mot urett

Under besøket deltok FLT blant annet på et

arrangement med engasjerte ungdommer, fikk se synkehull og slagghauger som beslagla enorme områder, og møtte innbyggere som led under uretten som gruveselskapene utsatte dem for. I Stifontein holdt MACUA en minnestund for gruvearbeidere som døde under jorda under Operasjon Valumgodi – myndighetenes massive aksjon mot ulovlig gruvedrift som startet i august 2024 og varte til januar 2025. Operasjonen førte til over 15 razziaer, redningen av 246 gruvearbeidere og tapet av 78 menneskeliv.

Den 20. mai 2025 offentliggjorde minister Gwede Mantashe utkastet til et lovforslag om utvikling av mineralressurser, og åpnet for offentlige kommentarer innen 18. august 2025. Lovforslaget, som ennå ikke er lagt fram i parlamentet, innebærer flere grunnleggende endringer i det nåværende regelverket for mineralressurser. Blant annet er alle referanser til petroleum og regulering av leting og produksjon av petroleumsprodukter slettet. MACUA har sendt inn innsigelser mot lovforslaget til Department of Minerals and Petroleum Resources (DMPR), ut ifra argumenter om at det ikke tar opp samfunnets bekymringer.

Delegasjonen fra FLT på besøk hos forbundets sørafrikanske samarbeidspartnere i juni 2023.

Atlas og Dmytro redder liv i Ukraina

Atlas og hundeføreren hennes, Dmytro, har utrettelig kartlagt mine- og eksplosivlagte områder i Mykolaiv-regionen i Sør-Ukraina. Gjennom stor arbeidsinnsats har de oppnådd gode resultater.

I løpet av de siste månedene har de ryddet minefelt i nærheten av flere landsbyer i Mykolaiv-regionen. Gjennom sin vedvarende innsats har Atlas og Dmytro identifisert en rekke rester av eksplosiver som fortsatt er begravd i bakken, inkludert deler av landminer.

– Atlas elsker stabilitet, og når hun er på basen i Mykolaiv, føler hun seg hjemme, har godt humør, oppfører seg bra og jobber veldig effektivt, kan Dmytro fortelle. – Alt i alt er hun en veldig energisk hund som trenger mye oppmerksomhet. Samtidig gir dette utmerkede resultater i felten.

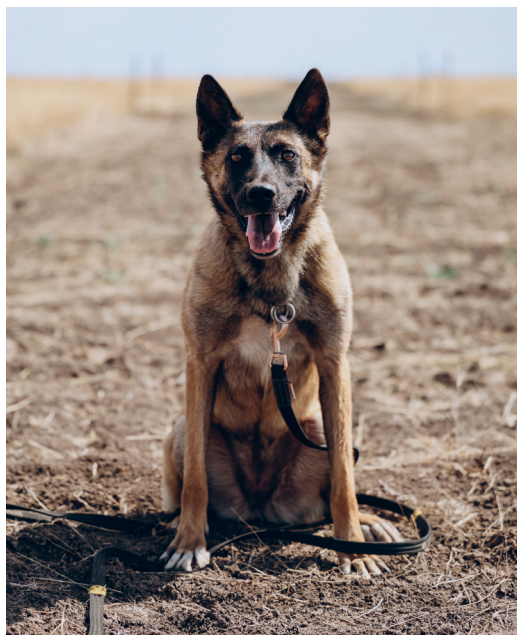
Lang reisevei

Sommeren 2025 var veldig varm, uten regn i det hele tatt, men Atlas håndterte alle værutfordringene veldig bra. Dmytro tar godt vare på henne og gir henne rikelig med vann, mat og oppmerksomhet.

– Våre team jobber etter en vaktplan med tre uker i felt og en uke på treningsbasen vår i Romny, der Norsk Folkehjelp trener hunder sammen med de lokale myndighetene. Reisen fra Mykolaiv til Romny er veldig lang. Vi drar tidlig om morgenen og ankommer først om kvelden. Etter tre dagers trening og testing drar vi tilbake. Det er en slitsom tur, og alle føler seg litt utmattet etterpå, sier han.

Hver hund reagerer litt forskjellig; noen kan trenge ekstra tid for å tilpasse seg et nytt sted, noen ganger viser de mild irritasjon eller rastløshet. Hundeførerne legger alltid merke til disse små endringene i hundenes oppførsel.

– Atlas er av natur veldig aktiv, men selv hun kan bli litt gretten av den lange reiseveien mellom feltene og treningsstedet, smiler Dmytro.

Støtt oss

Bli medlem

folkehjelp.no

Postboks 8844 Youngstorget
N-0028 OSLO

Norsk
Folkehjelp